

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ (КНУТД)
ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ» В М. КИЄВІ
(ІПВ НУ «ОЮА» В М. КИЄВІ)

Чубукова О. Ю.
Гончаренко А. П.
Синенко О. І.

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ІНФОРМАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Навчальний посібник
2-ге видання, перероб.

За ред. проф., д. екон. наук Л. І. Антошкіної

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
для студентів вищих навчальних закладів*

Хмельницький державний центр науки, інновацій та інформатизації
2013

УДК 002.6.01
ББК 73я7

Чубукова О. Ю., проф., д. екон. наук; Гончаренко А. П., доц., к. екон. наук; Синенко О. І., доц., к. екон. наук

Рецензенти:

Столяров В. Ф. – д-р екон. наук, проф., засл. діяч науки і техніки України (ПВНЗ «Буковинський університет»);

Береза А. М. – д. Ph. D., проф. («Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана»).

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України для студентів вищих навчальних закладів (лист № 14/18-Г – 1950 від 22.07.2008)

Організація та методика інформаційної роботи : навч. посіб. / [О. Ю. Чубукова, А. П. Гончаренко, О. І. Синенко]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Антошкіної. – 2-ге вид., доп. і випр. – Хмельницький : ХмЦНІ, 2013. – 225 с.

ISBN 978-617-683-020-7

Це видання є доповненням до першого в Україні навчального посібника, де повною мірою розкрито сутність інформаційної роботи та її системних характеристик; висвітлено сутність та еволюцію розвитку інформації; наведено новітні технології роботи з інформацією (збирання, оброблення, застосування, передавання), зокрема методи аналітико-синтетичної обробки інформації; розглянуто сутність сучасної структури та першочергових напрямів діяльності органів управління інформаційною діяльністю; проаналізовано нормативно-методичні основи інформаційної роботи; досліджено інформаційний простір, інформаційне суспільство; обґрунтовано проблеми ціноутворення, основи створення інформаційного продукту та послуг.

Для викладачів, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів, а також всіх зацікавлених сучасними методами організації та реалізації всіх видів інформаційно-аналітичної роботи.

ББК 73я7

ISBN 978-617-683-020-7

© Чубукова О. Ю., Гончаренко А. П., Синенко О. І., 2013

© КНТУД, 2013

© ПВ НУ «ОЮА» в м. Києві, 2013

Зміст

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Нормативно-методичні основи інформаційної роботи	6
1.1. Сутність категорії «інформація»	6
1.2. Сутність інформаційної діяльності	44
1.3. Нормативно-правова база інформаційного забезпечення.....	49
1.4. Системний аспект інформаційної діяльності	66
РОЗДІЛ 2. Інформаційний ресурс, системи і мережі в інформаційній діяльності	74
2.1. Характеристика інформаційного простору і основи створення інформаційного ресурсу.	74
2.2. Методичні основи оброблення документів і формування інформаційних масивів.....	93
2.3. Міжнародне науково-технічне співробітництво.....	109
РОЗДІЛ 3. Основні принципи інформаційного бізнесу	123
3.1. Організаційні принципи інформаційної діяльності.....	124
3.2. Маркетинг інформаційної діяльності – основні поняття	139
3.3. Принципи ціноутворення в інформаційній сфері	154
3.4. Оцінення ефективності інформаційної діяльності.....	167
РОЗДІЛ 4. Методичні основи підготовки інформаційної продукції та послуг	180
4.1. Використання методів аналітико-синтетичної обробки інформації підготовці інформаційної продукції та послуг.....	180
4.2. Технологічні принципи, процеси і операції в інформаційній діяльності	206
Список літератури	218

ВСТУП

В основу поступового формування якісно нового типу суспільства закладено широке використання інформації та продукції її переробки – знань та підсилювачів інтелектуальних можливостей людини і машини, тобто комп'ютерної техніки, телекомунікаційних й інформаційних технологій та ресурсів всесвітньої глобальної мережі Інтернет. Такий тип суспільства отримав назву *інформаційного суспільства* з подальшим перетворенням його у *k-суспільство* (*знаннязорієнтоване, або суспільство (економіка), засноване на широкому застосуванні інформації та знань*). В цій суспільній формації якісно-кількісний стан та фундаментальність умов розвитку визначаються індексом ООН, тобто таким, що характеризується трьома основними вимірами – індексами:

– інтелектуальних активів суспільства (Iia), формованим за допомогою індикаторів: повний термін шкільного навчання; чисельність молоді віком до 15 років, що здобуває освіту; рівень надання населенню інформації з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та преси, зокрема Інтернету, телефонного зв'язку, засобів масової інформації;

– перспективності розвитку суспільства (Iпр), визначеним обсягом державних витрат на охорону здоров'я, наукові дослідження та інноваційно-інвестиційний розвиток країни;

– якості розвитку суспільства (Iяр), який характеризує якість та безпеку життя людини через урахування таких факторів, як рівень дитячої смертності (індикатор, що характеризує бідність та маргінальність суспільства); нерівність розподілу соціальних та матеріальних благ між членами суспільства (GINI Index); співвідношення екологічно захищеної території до загальної території країни, маси викидів вуглекислого газу на душу населення тощо.

Отже, природні, науково-технічні, техніко-технологічні зміни, які відбуваються у процесах розвитку людства, неминуче приводять до якісних соціально-економічних змін, в першу чергу, в способах оброблення, передавання та використання інформації, а відповідно й знань, та формування нової епохи суспільного розвитку – інноваційної. У зв'язку з цим зміни в інформаційній інфраструктурі відслідковуються на всіх етапах роботи з інформацією та процесах накопичення й використання БД і БЗ. За твердженням Б. Гейтса, сучасна інформаційна інфраструктура перетворюється з системи взаємозв'язаних матеріальних об'єктів, які мають безпосереднє відношення до процесів роботи з інформацією та продукції її обробки, до системи електронних потоків, які пов'язують між собою джерела інформації, структури державної влади й органів державного управління різного рівня, об'єкти всіх галузей та сфер економіки, споживачів.

Практикою доведено, що епоха інформатизації та інноваційного розвитку характеризується поступовою, але стійкою глобалізацією й

інтернаціоналізацією, пришвидшеними темпами розвитку всіх економічних процесів та явищ. Якщо промисловим технологіям знадобилося більше двох третин ХХ ст., щоб досягти необхідних результатів та визначених висот, то розвиток інформаційних технологій практично за 20 останніх років досягнув небувалих розмірів. За деякими оцінками, обсяг ринку інформаційних технологій і систем та ринку знань кожні 5 років збільшується у 2 рази при щорічному темпі зростання на 10-12%, що дозволяє потенціально створювати значну кількість нових робочих місць, збільшувати обсяги ВВП, тобто набуття та розвиток навичок інформаційної роботи стає важливою складовою вищої освіти, спрямованою на підвищення якості професійної підготовки студентів та зростання їх інтелектуального рівня.

В умовах швидкого зростання обсягів інформації та інтенсивного оновлення сучасних знань задача навчання організації та методиці інформаційної роботи набуває подвійного характеру: навчити студентів максимально ефективно використовувати накопичений обсяг знань і прищеплювати навички самостійної роботи з джерелами інформації. Знання основ інформаційної роботи стає обов'язковим чинником професійної підготовки науковців, економістів, інженерів та інших спеціалістів незалежно від спеціальності та виду професійної діяльності.

Представлений навчальний посібник є другим виданням після виходу в світ аналогічного посібника під однойменною назвою російського науковця Р. М. Іванова у 1982 р. і орієнтований як на підготовку студентів за спеціальностями інженерного, економічного та гуманітарного профілю, так і на використання при підготовці наукових досліджень аспірантами, докторантами і всіма зацікавленими інформацією, принципами та методами роботи з нею та результатами її переробки – знаннями, інформаційними технологіями, програмним продуктом, підсилувачами інтелектуальних можливостей людини та машини.